

Беручи до уваги той факт, що аналізовані конструкції були дібрані із творів, які першочергово не писалися давньоанглійською мовою, а були перекладені на неї з латини, та те, що вони складають малий відсоток усіх давньоанглійських образних порівнянь з найвищим ступенем подібності (лише 10%), можна припустити, що структурна нетиповість конструкції для давньоанглійської мови зумовлена дослівним перекладом з латинської мови, де подібні граматичні структури були загальноживаними.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Baker, P. (2012). *Introduction to Old English*. Hoboken: Wiley Blackwell.
2. Fisher, O. (1992). Syntax. In Norman Blake (ed). *The Cambridge History of the English Language*, vol. II, 207-407.
3. Gergel, R. (2008). Comparatives and Inversion in English: A (Necessarily) Diachronic Account. *U. Penn Working Papers in Linguistics*, vol. 14.1. URL: <https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1030&context=wpwl>
4. Merritt, C. C. (2013). *Descriptive Syntax of the Old English Charters*. Berlin: De Gruyter.
5. Nevanlinna, S. (1993). The Structure of Middle English similes of equality. *Early English in the Computer Age: Explorations Through the Helsinki Corpus*, 139-170.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА ТА ДЖЕРЕЛА ТЕКСТОВОГО МАТЕРІАЛУ:

1. DOEC = Dictionary of Old English Corpus. (1981) 2009. Antonette diPaolo Healey with John Price Wilkin and Xin Xiang (compilers), The Dictionary of Old English Corpus Web Corpus, Tei-P5 Conformant Version. Toronto: University of Toronto Center for Medieval Studies DOE Project
2. YCOE = The York-Toronto-Helsinki Parsed Corpus of Old English Prose. 2003. Ann Taylor, Anthony Warner, Susan Pintzuk, Frank Beths (compilers). Department of Language and Linguistic. Science University of York Heslington. York England YO10 5DD.

*Пересада Єлизавета
Вінниця*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СКЛАДНИХ СЛІВ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ У РОМАНІ Е. М. РЕМАРКА «ТРИ ТОВАРИШІ»

Словниковий склад мови неперервно зазнає змін, одні слова зникають, інші утворюються разом із появою нових явищ і понять, завдяки розвитку суспільства, науки та техніки. Кожна мова має різноманітні лексичні, граматичні, словотвірні та ін. особливості. Так, специфікою словоскладання у німецькій мові, яке вважається провідним способом поповнення її словникового складу, є наявність великої кількості складних слів (комполітів), що містять у своєму складі більше двох основ (коренів) (Fleischer, 1974, S. 50). Унікальність німецької мови полягає саме у безмежній кількості основ, які поєднанні в одному слові. Їхня кількість може коливатись від 2 до 13 одиниць (Duden, 1995, S. 434). Через велику

кількість компонентів композити в німецькій мові отримали назву «слова-чудовиська». Прикладом найдовшого композиту є іменник, який складається з 12 основ та містить 79 літер, напр.: *die Donaudampfschiffahrtselektrizitätenhauptbetriebswerkbauunterbeamtengesellschaft* ‘Товариство службовців молодшого рангу органу з нагляду за будівництвом при головному управлінні електричного обслуговування дунайського пароплавства’. Українська мова також має у своєму складі композити, напр.: *нафтогазопровід*, *двадцятип’ятирічний*, але вони представлені у значно меншій кількості, що пояснюється тим фактом, що словоскладання не є провідним способом утворення нових слів в українській мові, це місце посідає деривація. Така специфіка словотвору німецької та української мов може викликати певні труднощі при перекладі німецьких складних слів українською мовою. Проблема перекладу композитів українською мовою розглянута, прямо або опосередковано, у працях таких мовознавців, як В. В. Коптілов, О. Д. Огуй, А. В. Шелудько та інші.

Актуальність пропонованого дослідження обумовлена постійно зростаючим дослідницьким інтересом до особливостей перекладу німецьких складних слів, а також та необхідністю систематизувати способи відтворення композитів українською мовою.

Мета роботи полягає у дослідженні способів перекладу німецьких складних слів у романі «Три товариші» українською, а також визначенні продуктивності використання кожного з них. Мета роботи обумовлює вирішення таких завдань:

- створити корпус складних слів, які були вжиті у романі «Три товариші»;
- виявити способи перекладу, використані при відтворенні відібраних складних слів українською мовою;
- проаналізувати перекладацькі трансформації, які застосовані при перекладі відібраних композитів.

Об’єктом дослідження виступають складні слова у романі Е. М. Ремарка «Три товариші».

Предметом є способи перекладу складних слів у романі.

Матеріал дослідження складають 616 відібраних одиниць та варіанти їхнього перекладу, виконаного М. Дятленко та А. Плютом.

Під час аналізу перекладу роману «Три товариші», виконаного М. Дятленко та А. Плюта, було виявлено, що німецькі композити були відтворені українською мовою за допомогою таких способів перекладу:

- 1) переклад відповідним словом, 231 одиниць (37,5%):
 - a) складним словом, 35 одиниць (5,7%), напр.: *der Filmstar* ‘кінозірка’, *die Stoppuhr* ‘секундомір’;
 - b) простим словом, 196 одиниць (31,8%), напр.: *das Bergwerk* ‘копальня’, *die Schnittwunde* ‘поріз’;
- 2) переклад словосполученням, 312 одиниць (50,7%):
 - a) «прикметник + іменник», 189 одиниць (30,7%), напр.: *die Dreizimmerwohnung* ‘трикімнатна квартира’, *der Startschuß* ‘стартовий постріл’;
 - b) «іменник у називному відмінку + іменник у родовому відмінку», 85 одиниць (13,8%), напр.: *die Ginfflasche* ‘пляшка джину’, *der Leichenwäscher* ‘мийник трупів’;

с) «іменник + прийменник + іменник», 38 одиниць (6,2%), напр.: *der Katalogpreis* ‘ціна за каталогом’, *die Autofahrt* ‘прогулянка на автомобілі’;

3) описовий переклад, 50 одиниць (8,1%), напр.: *der Bahnarbeiter* ‘той, хто працював на будівництві шляху’, *das Pfirsichgeruch* ‘що пахла персиком’;

4) генералізація, 8 одиниць (1,3%), напр.: *die Krampfadern* ‘вени’, *der Gummifußmatte* ‘гумовий килимок’;

5) конкретизація, 15 одиниць (2,4%), напр.: *die Morgensonne* ‘проміння ранішнього сонця’, *der Abstinenzklub* ‘товариство борців за тверезість’.

Після проведення аналізу способів перекладу німецьких складних слів у романі Е. М. Ремарка «Три товариші» українською мовою можна зробити такі висновки:

- найчастіше, більше 50 % прикладів, для передачі німецьких композитів українською використовувався переклад за допомогою словосполучення. Виокремлюючи типи такого способу, першим за кількісними показниками є тип «прикметник + іменник», що пояснюється схильністю української мови до використання якісних прикметників, які описують, характеризують або називають додаткові ознаки предмета або явища. Другим за частотністю використання є тип «іменник у називному відмінку + іменник у родовому відмінку». Кількісно найменш представленим є тип «іменник + прийменник + іменник»;

- менш, але також досить розповсюдженим є спосіб перекладу німецького композита відповідним словом, який також виражений двома типами: переклад складним та простим словом. Частота використання цього способу пояснюється його легкістю – перекладач використовує відповідник, який зареєстрований у словнику, що не вимагає від нього докладання додаткових зусиль;

- третім за продуктивністю є описовий переклад – тип перекладу при якому слово перекладається за допомогою опису поняття, яке воно позначає. Перевага цього способу перекладу полягає в тому, що перекладач, не знайшовши сталого відповідника, може обрати будь-яку конструкцію для опису поняття або явища. Однак, цей спосіб вимагає від перекладача розуміння реалій та особливого способу мислення німецькомовного автору твору;

- на периферії знаходяться генералізація та конкретизація, що пояснюється тим, що використовуючи такі способи перекладу, перекладач на свій власний розсуд звужує або розширює зміст явища або поняття.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Fleischer W. (1974) *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache 2.*, unveränderte Aufl. Leipzig: Bibliographisches Institut. 361 S.

2. Duden. (1995) *Grammatik der deutschen Gegenwartssprache / hrsg. u. bearb. Von Günther Drosdowski in Zusammenarbeit mit Peter Eisenberg ... (Autoren: Peter Eisenberg ...).* 5., völlig neu bearb. u. erw. Aufl. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Dudenverl. 864 S.